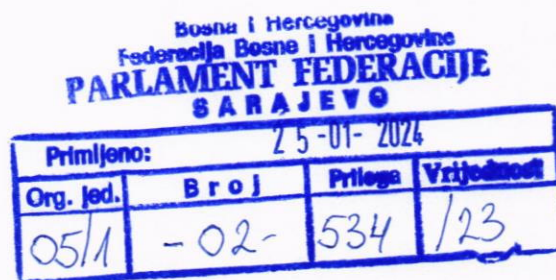

Broj:07-36-4-423-3/24 R.S.
Sarajevo, 22.1.2024.

VLADA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
Generalno tajništvo Vlade Federacije BiH
Gđi Editi Kalajdžić, tajnici Vlade

Hamdije Čemerlića 2
71000 Sarajevo

Predmet: Odgovor na inicijativu zastupnika Stipe Tokića,
veza: Vaš akt br. 03-04-1540-1/2023 od 15.1.2024. godine

Poštovana gđo Kalajdžić,

U vezi s inicijativom koju je podnio izaslanik u Zastupničkom domu Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, gospodin Stipe Tokić, a tiče se planiranja finansijskih sredstava koja bi se koristila za čišćenje, sanaciju i uređenje obale oba Plivska jezera (Općina Jajce), kao i potencijalnu restauraciju kompleksa mlinica na Plivi, dajemo sljedeći

ODGOVOR

Federalno ministarstvo kulture i športa, kao mjerodavno ministarstvo u čijem sastavu se nalazi Federalna upravna organizacija Zavod za zaštitu spomenika, kao mjerodavna služba zaštite nasljeđa na razini Federacije Bosne i Hercegovine, podržava inicijativu zastupnika u Zastupničkom domu Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, gospodina Stipe Tokića, i smatra da je uređenje obala Plivskih jezera, kao i redovno održavanje mlinica, potrebno i opravdano.

„Kulturni krajolik – Plivska jezera sa kompleksom mlinova na Plivi kod Jajca“, proglašen je Nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine na sjednici Povjerenstva za očuvanje nacionalnih spomenika, održanoj od 10. do 16. 3. 2009. godine („Službeni glasnik BiH“, br. 58/09). Podnosilac inicijative, gospodin Stipe Tokić, svoju inicijativu temelji na Članku II. spomenute Odluke gdje se kaže: „*Federacija Bosne i Hercegovine dužna je osigurati pravne, naučne, tehničke, administrativne i finansijske mjere za zaštitu, restauraciju, konzervaciju, održavanje i prezentaciju nacionalnog spomenika*“.

S tim u vezi, potrebno je naglasiti dosadašnje aktivnosti poduzimane s ciljem zaštite, održavanje i prezentaciju kulturnog krajolika – Plivska jezera sa kompleksom mlinova na Plivi kod Jajca.

Zavod za zaštitu spomenika u sastavu Federalnog ministarstva kulture i športa je u proteklih 40 godina aktivno uključen u zaštitu i promociju kulturnog krajolika Plivska jezera s mlinovima. Još 1981. godine, uz finansijsku pomoć HE Jajce I., Arhitektonski atelje Zavoda za zaštitu spomenika kulture, prirodnih znamenitosti i rijetкости Bosne i Hercegovine, izvršio je snimanje, te 1982. godine izradio projektnu dokumentaciju i pratio izvođenje radova tijekom 1984. do 1985. godine.

Kompleks mlinova u Jajcu je bio oštećen tijekom rata u razdoblju 1992. do 1995. godine. Zahvaljujući Federalnom ministarstvu kulture i športa i Zavodu za zaštitu spomenika u sastavu Federalnog ministarstva kulture i športa, kompleks na Plivi je u potpunosti obnovljen.

Nakon spaljivanja četiri mlinice i učinjene devastacije na nacionalnom spomeniku pokrenute su aktivnosti za osiguravanje sredstava za njihovu rekonstrukciju. Zavod za zaštitu spomenika je od početka uključen i pratio je aktivnosti oko rekonstrukcije, restauracije i konzervacije mlinica.

U razdoblju 2013.-2014. u okviru regionalnog projekta „Zapadni Balkan: od historijske integracije do suvremenog aktivnog učešća“ gdje su, u suradnji sa Općinom Jajce, osigurana sredstava za rekonstrukciju mlinica, Regionalni kamp za mlade profesionalce iz polja zaštite kulturnog nasljeđa predstavljao je uvod za radove na rekonstrukciji i pružio mogućnost da mladi stručnjaci steknu znanja i upoznaju se s ovakvom vrstom tradicionalne gradnje.

Zavod je pružao stručnu pomoć tijekom izrade Glavnog projekta rekonstrukcije četiri mlinice na Plivi, koji je izradilo GD „Bišina“ u suradnji s Fondacijom Kulturno naslijeđe bez granica - CHwB.

Početkom 2022. godine Zavod je konzultiran oko realizacije projekta tekućeg održavanja, te pružio stručnu pomoć i pratio izvođenje radova tekućeg održavanja kompleksa mlinova na Plivi koju je vodila JU „Agencija za kulturno-povijesnu i prirodnu baštinu i razvoj turističkih potencijala grada Jajca“.

U proteklom razdoblju Zavod za zaštitu spomenika je sudjelovao je u upravnim postupcima koji su za cilj imali izgradnju određenih turističkih kompleksa i resorta, kao i pojedinačnih objekata na obalama Plivskih jezera gdje nije ni u jednom slučaju dopustio degradaciju kulturnog krajolika.

Na prostoru nacionalnog spomenika **Plivska jezera sa kompleksom mlinova na Plivi**, na udaljenosti od pet kilometara od centra Jajca, nalaze se jedine očuvane vodenice koje lokalno stanovništvo naziva mlinčićima. Izgrađene na sedrenoj pregradi između Velikog i Malog jezera, vodenice predstavljaju objekte visoke etnografske vrijednosti. Regija Jajca je bogata prirodnim nasljeđem koje nije moguće promatrati odvojeno od graditeljskog, gdje se ove dvije veličine međusobno prepliću. Pojava fenomena sedre i sedrenih naslaga na dijelovima vodotoka Vrbasa i Plive ima posebnu ulogu. Pored toga što predstavlja dio jedinstvene kompozicije, ovaj pojas i sam ima veliku vrijednost kao prirodna rijetkost. Plivsko jezero, sa svojim okolišem, te mlinovima, kaskadama, i krajolikom, odnosno šumama i livadama s rijetkom florom i faunom, sačinjava jednu vanrednu prirodnu cjelinu.

To preplitanje prirodne i graditeljske baštine predstavlja poseban kulturni krajolik i kao takav značajan ekonomski resurs. Turistički potencijal koji ovaj prostor predstavlja postavlja posebne zadatke za sve razine vlasti koje bi morale poduzeti sve što je u njihovoj moći da osiguraju ovaj kulturni fenomen od degradacije koji nekontroliran turizam sa sobom nosi. Drugim riječima, potrebno je prije svega uložiti u planiranje, istraživanje, analiziranje mogućnosti, izradu potrebnih elaborata, izradu prostorno-planske dokumente te na kraju adekvatnu i sveobuhvatnu projektnu dokumentaciju.

Kada se radi o čišćenju i uređenju obala Plivskih jezera, također se ne smije krenuti u aktivnosti bez analize stanja i definirane metodologije (gdje, šta i kako).

S tim u vezi, potrebno je napomenuti da se na razini Federacije BiH svake godine odvajaju određena sredstva za zaštitu i prezentaciju nacionalnih spomenika koja se implementiraju putem Transfera za obnovu kulturnog i graditeljskog nasljeđa koje provodi Federalno ministarstvo kulture i športa. Sredstva koja se mogu odvojiti za pojedine nacionalne spomenike su ograničena i ne mogu pokriti troškove koje iziskuju zahvati u obimu koji ovaj prostor zahtijeva. Međutim, uz dobro planiranje, mogu biti dostatna za izradu tehničke dokumentacije, izradu potrebnih elaborata, planova i programa i sl.

Uz druge oblike sufinanciranja, moguće je zaokružiti financijsku konstrukciju, te vas informiramo da i druga federalna ministarstva imaju slične programe financiranja putem kojih se može osigurati sufinanciranje projekata.

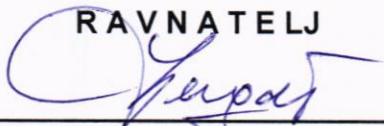
Pored toga, potrebno je da i niže razine Uprave (županijske i općinske) također odvoje sredstva za zaštitu i prezentaciju nasljeđa. Također, moguće je iznaći i druge oblike sufinanciranja preko fondova UNDP-a i sličnih domaćih i međunarodnih vladinih i nevladinih organizacija.

S obzirom da se sredstva odobrena putem Transfera za nasljeđe dodjeljuju aplikantima (investitor, vlasnik, korisnik, općina, udruženje i sl.), Zavod za zaštitu spomenika ne upravlja sredstvima i samim tim nije u mogućnosti da planira ili odlučuje koje bi intervencije trebalo prioritetno izvoditi.

Zavod za zaštitu spomenika će kao i do sada pružiti svu potrebnu stručnu pomoć prilikom izrade projektne dokumentacije i kroz konzervatorski nadzor prilikom realizacije odobrenih zahvata na nacionalnim spomenicima.

Na kraju, informiramo Vas da je Federalno ministarstvo kulture i športa krajem 2023. godine dostavilo Plan proračuna i da nije u mogućnosti utjecati na promjene u proračunu za 2024. godinu.

S poštovanjem,

RAVNATELJ

Robert Stergar, dipl.ing.arh.

MINISTRICA

Sanja Vlasisavljević

Dostaviti:

- Naslovu
- Zastupnički dom Parlamenta Federacije BiH
- a/a